

- тенденції розвитку: [монографія] / Л.О. Стрій; за ред. проф. Голубєва А.К. – Одеса: ВМБ, 2010. – 320 с.
10. Ховард К. Экономическая теория: [учебник] / [К. Ховард, Г. Журавлева, Н. Эриашвили]. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. – 278 с.
11. Экономика и управление на предприятии: основные тенденции и проблемы развития: [монография] / [А.К. Голубев, Л.А. Стрий, Л.А. Захарченко]; под научн. ред. профессора, д.т.н. П.П. Воробийенко. – Saarbrücken: LAP Lambert Academic Publishing, 2015. – 292 с.

УДК 336.02; JEL-класифікація: D

Суворова І.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту
Національного авіаційного університету*

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ В ПРОЦЕСІ ПРОАКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ АВІАТРАНСПОРТНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ

У статті розглянуто концептуальні підходи щодо визначення поняття «фінансові ресурси», надано визначення фінансових ресурсів авіатранспортних підприємств України з метою побудови ефективного процесу проактивного управління, запропоновано складові фінансових ресурсів, що в кінцевому результаті дозволило побудувати сукупність фінансових ресурсів авіакомпаній.

Ключові слова: фінансові ресурси, управління, складові фінансових ресурсів, авіатранспортні підприємства.

Суворова И.Н. УПРАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВЫМИ РЕСУРСАМИ В ПРОЦЕССЕ ПРОАКТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ АВИАТРАНСПОРТНЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ УКРАИНЫ

В статье рассмотрены концептуальные подходы к определению понятия «финансовые ресурсы», дано определение финансовых ресурсов авиатранспортных предприятий Украины с целью построения эффективного процесса проактивного управления, предложено составляющие финансовых ресурсов, что в конечном итоге позволило построить совокупность финансовых ресурсов авиакомпаний.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, управление, составляющие финансовых ресурсов, авиатранспортные предприятия.

Suvorova I.N. FINANCIAL RESOURCES MANAGEMENT DURING PROACTIVE MANAGEMENT OF AIR TRANSPORT ENTERPRISES OF UKRAINE

In the article, the conceptual approaches to the definition of "financial resources" are provided. The definition of the financial resources of air transport enterprises of Ukraine is provided in order to build an effective process for proactive management of the financial resources, which ultimately allows to build a set of financial resources of airlines.

Keywords: financial resources, management, components of financial resources, air transport enterprises.

Постановка проблеми. В умовах нестабільності національної економічної системи постає загроза для авіатранспортних підприємств України щодо нормального їх функціонування на ринку авіаційних перевезень та уникнення банкрутстваітому, зростає необхідність у наявності такої системи управління фінансовими ресурсами авіакомпаній, яка змогла б забезпечувати ефективний процес проактивного управління. Саме фінансові ресурси мають велике значення в діяльності авіатранспортних підприємств, тому що вони здійснюють великий вплив на фінансово-господарську діяльність авіакомпаній та забезпечують оптимальну платоспроможність. Обмеженість фінансових ресурсів, постійні потреби в їх формуванні та раціональному використанні, коливання їх вартості спонукають побудувати таку систему проактивного управління, яка б здійснювала відповідні заходи щодо їхнього ефективного та раціонального використання.

Аналіз досліджень і публікацій. Значну увагу дослідженню проблем управління фінансовими ресурсами підприємств приділяли такі науковці: І.Т. Балатанов, І.Б. Бланк, Л.Д. Буряк, Л.О. Василенко, В.М. Гриньова, Н.М. Дашенко, Г.А. Дорошук, І.В. Зятковський, Г.П. Іванова, Т.Р. Карлін, А.П. Ковальов, Л.Н. Коваленко, М.Я. Коробов, М.Н. Крейніна, Л.А. Лахтіонова, В.О. Лігоненко, В.О. Мец, А.В. Поддєрьогін, Г.В. Савицька, О.О. Терещенко, С.В. Хачатурян, В.С. Шаповал,

З.Є. Шершньова та ін. Проте питанню стосовно управління фінансовими ресурсами в процесі проактивного управління авіатранспортними підприємствами України уваги не приділяється.

Мета статті. Дослідження та оцінка управління фінансовими ресурсами, а також визначення складових, які формують сукупність фінансових ресурсів авіакомпаній, для побудови ефективного процесу проактивного управління авіатранспортними підприємствами України.

Виклад основного матеріалу. Для ефективного функціонування авіакомпаній на ринку авіаційних перевезень необхідна розробка процесу проактивного управління, де управління фінансовими ресурсами виступають в якості його складової. Саме такий процес дозволяє мобілізувати та раціонально використовувати фінансові ресурси авіатранспортними підприємствами. Отже, формування, мобілізація та використання фінансових ресурсів насамперед залежать від ефективної системи проактивного управління авіатранспортними підприємствами України ще і тому, що окремі складові процесу управління та їх ефективне функціонування потребують комплексного вирішення проблем.

Незалежно від схеми побудови управління авіатранспортними підприємствами організація та управління фінансами повинна будуватися на єдиних базових принципах:

– економічна самостійність;

- самофінансування;
- матеріальна зацікавленість;
- фінансова відповідальність;
- контроль (у тому числі внутрішній аудит);
- резервування під фінансові ризики [6].

По-перше, звернемося до походження терміну «ресурси». Він має два походження: від латинського «resurgere» – «знову підійматися; знову виникати» та від французького «ressource», що означає «засіб, спосіб, дані, ресурси» [7, с. 65]. В сучасному трактуванні термін «ресурси» означає «засіб, можливість, якими можна скористатись» [1, с. 472].

Фінансові ресурси – це кошти, що перебувають у розпорядженні підприємств і призначені для виконання ними певних фінансових зобов'язань. Вони

формуються за рахунок створення підприємства, власних та прирівняних до них коштів, мобілізуються на фінансовому ринку, надходять у порядку розподілу грошових надходжень [2]. Фінансово-економічний словник дає наступне тлумачення фінансових ресурсів: «фінансові ресурси – це сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні держави та суб'єктів господарювання і є їх джерелом виробничого і соціального розвитку» [8, с. 496]. С.В. Мочерний в Економічному енциклопедичному словнику дає інше трактування фінансових ресурсів: «фінансові ресурси – це сукупність грошових коштів, створених у процесі формування, обміну, розподілу (в т. ч. перерозподілу) і використання валового внутрішнього продукту різними економічними суб'єктами» [11, с. 509].

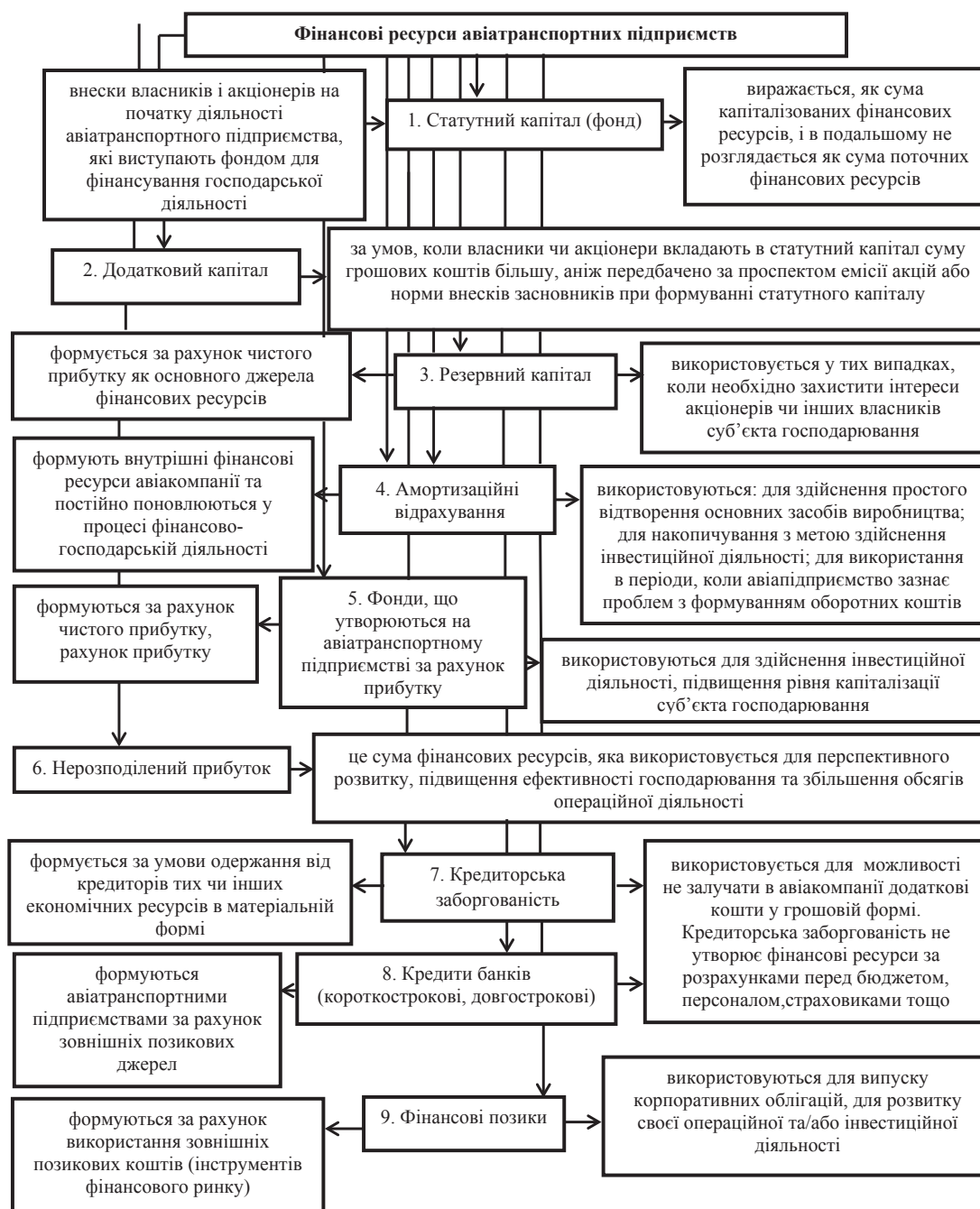

Рис. 1. Складові фінансових ресурсів авіатранспортних підприємств України

Складено автором на основі: [3; 9; 10; 15]

Фінансові ресурси авіатранспортних підприємств – це та частина коштів у формі доходів та зовнішніх надходжень, призначених для виконання фінансових зобов'язань і здійснення витрат щодо забезпечення розширеного відтворення. Фінансові ресурси – це грошові фонди цільового призначення, які формуються в процесі розподілу та перерозподілу національного багатства, сукупного суспільного продукту, національного доходу і використовуються в цілях підприємства. Вони також характеризуються як грошові нагромадження і доходи, які утворюються в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту і концентруються у відповідних фондах для забезпечення розширеного відтворення і задоволення інших суспільних потреб [10].

Фінансові ресурси виступають в якості грошових доходів і надходжень, які знаходяться в розпорядженні суб'єктів господарювання і призначені для забезпечення фінансових зобов'язань, розширеного відтворення і економічного стимулювання робітників; також це грошові засоби, які знаходяться в постійному або частковому розпорядженні для забезпечення умов безперебійної діяльності, а також достатніх доходів і накопичень [14]. С.В. Хачатурян дає визначення фінансових ресурсів, як частини коштів підприємства у фондовій і нефондовій формі, яка формується в результаті розподілу виробленого продукту, залучається до діяльності підприємства з різних джерел і спрямовується на забезпечення розширеного відтворення виробництва [15, с. 81]. Фінансові ресурси призначені для виконання фінансових зобов'язань перед усіма суб'єктами господарювання (бюджетом, банками, страховими та іншими організаціями), з якими підприємство має взаємовідносини [5], для забезпечення фінансової стійкості та здійснення фінансово-економічної діяльності авіатранспортних підприємств [13], забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб [12].

Слід погодитись із д.е.н., професором Воробйовим стосовно того, що усі фінансові ресурси, які залучаються авіакомпанією, включаються в господарський обіг і перетворюються на капітал. У свою чергу, для зворотного процесу перетворення капіталу у фінансові ресурси потрібен час, а це може супроводжуватись втратою реальної вартості, в залежності від ліквідності активів. Водночас необхідно вказати, що у процесі перетворення капіталу у фінансові ресурси їх загальна сума також може суттєво збільшитись у зв'язку з підвищенням вартості капіталу чи бізнесу на ринку. Внаслідок можливих коливань сум фінансових ресурсів, що формуються за рахунок перетворення капіталу, фінансові ресурси доцільно розглядати як «фінансовий потік» або «фінансовий запас» [4].

Сьогодні всі авіатранспортні підприємства України приділяють велику увагу питанням забезпечення захисту фінансових інтересів. Такий захист відбувається за допомогою структурних підрозділів авіакомпаній, тобто локально, і це є однією з помилок в процесі управління авіатранспортними підприємствами. Адже тільки завдяки комплексній системі управління авіакомпанії зможуть більш чітко та швидко вирішувати поточні фінансові проблеми та поставлені перед ними завдання. Тому вважаємо, що для вирішення проблем щодо управління фінансовими ресурсами в процесі проактивного управління авіатранспортними підприємствами України необхідно побудувати систему, яка,

в загальному вигляді, буде містити в собі сукупність фінансових ресурсів авіакомпаній, що в кінцевому результаті дозволить побудувати сукупність фінансових ресурсів (рис. 1).

Таким чином, сукупність фінансових ресурсів авіатранспортних підприємств України можна представити у вигляді його складових:

$$\Phi P = \phi(CK, DK, PK, AB, \Phi P, NP, KZ, KB, \Phi nP), \quad (1)$$

де СК – статутний капітал;

ДК – додатковий капітал;

РК – резервний капітал;

АВ – амортизаційні відрахування;

ФП – фонди, що утворюються за рахунок прибутку;

НП – нерозподілений прибуток;

КЗ – кредиторська заборгованість;

КБ – банківські кредити (довгострокові, короткострокові);

ФінП – фінансові позики.

Але слід звернути особливу увагу на те, що при формуванні сукупності фінансових ресурсів не всі елементи можуть постійно відноситись до її складової.

Підсумовуючи вищесказане, автор дає своє визначення фінансових ресурсів авіатранспортних підприємств України з метою побудови ефективного процесу проактивного управління. Фінансові ресурси авіатранспортних підприємств України – це об'єкт фінансових відносин, головною метою якого є визначення оптимальної та доцільної мети грошових відносин в авіакомпанії, а також їх раціональне формування, мобілізацію, розподіл та використання задля забезпечення його стійкого функціонування і подальшого розвитку, а також для отримання та максимізації прибутку.

Саме рух фінансових ресурсів обслуговує операційну, інвестиційну, інноваційну і фінансову діяльність авіатранспортних підприємств в процесі проактивного управління. Управління фінансовими ресурсами є складною системою, яка синтезує процеси прийняття і реалізації управлінських рішень, спрямованих на оптимальне формування, раціональне розміщення, ефективне використання, розширене відтворення та нарощування фінансового потенціалу авіакомпанії з метою досягнення поставлених стратегічних, тактичних і оперативних цілей, забезпечення стійкого функціонування і подальшого розвитку з урахуванням впливу чинників мінливого зовнішнього середовища.

Висновки. На сьогодні всі авіатранспортні підприємства України приділяють велику увагу питанням забезпечення захисту фінансових інтересів. Такий захист відбувається за допомогою структурних підрозділів авіакомпаній, тобто локально, і це є однією з помилок в процесі управління авіатранспортними підприємствами. Адже тільки завдяки комплексній системі управління авіакомпанії зможуть більш чітко та швидко вирішувати поточні фінансові проблеми та поставлені перед ними завдання.

Для ефективного функціонування авіакомпаній на ринку авіаційних перевезень необхідна розробка процесу проактивного управління, де управління фінансовими ресурсами виступають в якості його складової. Саме такий процес дозволяє мобілізувати та раціонально використовувати фінансові ресурси авіатранспортними підприємствами.

Фінансові ресурси авіатранспортних підприємств України – це об'єкт фінансових відносин, головною метою якого є визначення оптимальної та доцільної мети грошових відносин в авіакомпанії, а також

їх раціональне формування, мобілізацію, розподіл та використання задля забезпечення його стійкого функціонування і подальшого розвитку, а також отримання та максимізації прибутку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Биби́к С.П. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / С.П. Биби́к, Г.М. Ску́та; за ред. С.Я. Єрмоленко. — Харків: Фоліо, 2006. — 623 с.
2. Вікіпедія. Фінансові ресурси. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
3. Воробьев Ю.Н. Капитал предпринимательских структур в системе финансового менеджмента: [монография] / Ю.Н. Воробьев. — Симферополь: Таврия, 2000. — 324 с.
4. Воробийов Ю.М. Роль фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва / Ю. М. Воробийов // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://fbi.crimea.edu/arhiv/2011/nv_3-2011/002vorobyev.pdf
5. Гриньова В.М. Фінанси підприємств / В.М. Гриньова, В.О. Коюда. — Вид. 2-ге, перероб. та допов. — К.: Знання-Прес, 2004. — 424 с.
6. Дворецкая А.Е. Организация управления финансами на предприятии / А.Е. Дворецкая // [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.mevriz.ru/articles/2002/4/1000.html>
7. Етимологічний словник української мови: у 7 т. — Т. 5 / уклад.: Р.В. Болдирев та ін. — К.: Наук. думка, 2006. — 704 с.
8. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.П. Вознюк. — Львів.: вид-во нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2005. — 714 с.
9. Зятковський І.В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств / І.В. Зятковський. — Тернопіль.: Економічна думка, 2000. — 260 с.
10. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: [навч. посіб.] / М.Я. Коробов. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. — 378 с.
11. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник: у 2-х т. — Т.2: О-Я / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. Юрій; за ред. С.В. Мочерного. — Львів: Світ, 2006. — 568 с.
12. Павлюк К.В. Фінансові ресурси держави / К.В. Павлюк. — К.: НІОС, 1998. — 175 с.
13. Петик М.І. Економічна суть і призначення фінансових ресурсів у забезпеченні господарської діяльності суб'єкта господарювання / М.І. Петик. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2008_4_1/35.pdf
14. Сало І.В. Фінансово-кредитна система України та перспективи її розвитку / І.В. Сало. — К.: Наукова думка, 1995. — 178 с.
15. Хачатурян С.В. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація [Текст] / С.В. Хачатурян // Фінанси України. — 2003. — № 4. — С. 77–81.

УДК 658.8:659

Тимохіна Я.О.
*аспірант кафедри маркетингу та управління інноваційною діяльністю
Сумського державного університету*

ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ СИНТЕЗОВАНИХ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті вперше запропоновано комплекс синтезованих маркетингових комунікацій для промислових підприємств, який включає масовий та персоналізований інструментарій просування продукції. Узагальнено показники оцінки маркетингових комунікацій, та запропоновано на цій основі систему показників оцінки ефективності синтезованих маркетингових комунікацій. Досліджено проблему перерозподілу витрат на просування з використанням синтезованого інструментарію просування за рівнями управління на основі результатів діяльності підприємств хімічної та машинобудівної промисловості.

Ключові слова: маркетингові комунікації, перерозподіл витрат, промислове підприємство, бюджетування, синтез, ефективність.

Тимохина Я.А. ПРОБЛЕМЫ БЮДЖЕТИРОВАНИЯ И ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ СИНТЕЗИРОВАННЫХ МАРКЕТИНГОВЫХ КОМУНИКАЦИЙ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье впервые предложен комплекс синтезированных маркетинговых коммуникаций для промышленных предприятий, который включает массовый и персонализированный инструментарий продвижения продукции. Обобщены показатели оценки маркетинговых коммуникаций, и на этой основе предложена система показателей оценки эффективности синтезированных маркетинговых коммуникаций. Исследована проблема перераспределения затрат на продвижение с использованием синтезированного инструментария продвижения по уровням управления на основе результатов деятельности предприятий химической и машиностроительной промышленности.

Ключевые слова: маркетинговые коммуникации, перераспределение затрат, промышленное предприятие, бюджетирование, синтез, эффективность.

Tymokhina I.A. PROBLEMS OF BUDGETING AND EVALUATION OF EFFECTIVENESS OF SYNTHESIZED MARKETING COMMUNICATIONS OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

The article first proposes a complex of synthesized marketing communications for industrial enterprises, which includes mass and personalized tools of products promotion. The indices of marketing communications effectiveness are generalized and system of indicators to measure the effectiveness of synthesized marketing communications on this basis is proposed. The author investigates the problem of promotion of costs redistribution using synthesized promoting instruments through management levels of government based on results of chemical and mechanical engineering industries activity.

Keywords: marketing communications, costs redistribution, industrial enterprises budgeting, synthesis, effectiveness.

Постановка проблеми. Тенденції розвитку комунікаційного ринку свідчать про щорічне збільшення його об'ємів, а також про виникнення великої кількості новітнього інструментарію та нестандартних підходів просування товару на ринок. Такі тенден-

ції притаманні й промислому ринку, де традиційні інструменти маркетингових комунікацій (МК) втрачають свою актуальність на відміну від синтетичних засобів просування продукції, які набувають все нових форм.